

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри безпеки та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету
КОЛЕСНИКОВА АНДРІЯ ПАВЛОВИЧА

на дисертаційну роботу **Вівчара Віктора Павловича**
на тему «Формування стратегії забезпечення економічної безпеки
торговельних підприємств»

представлену на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»

**Актуальність теми дисертації та її зв'язку з науковими програмами,
планами, темами**

Актуальність теми дослідження зумовлена усвідомленням необхідності досягнення достатнього рівня економічної безпеки як передумови сталого розвитку підприємства. Слід зазначити, що безпекова компонента розглядається як цінний актив, від реалізації якого залежить результативність формування стратегії діяльності суб'єктів торговельної діяльності в цілому, адже від забезпечення високого рівня економічної безпеки досліджуваних підприємств можна очікувати позитивного результату в тривалій перспективі. Формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств зумовлює необхідність врахування загроз внутрішнього і зовнішнього середовищ як комплексу взаємозв'язаних структурно-логічних взаємозв'язків.

Звертаємо увагу на те, що в сучасних умовах потребують удосконалення науково обґрунтовані теоретико-методичні засади щодо формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних

підприємств. Тому, дисертаційна робота, присвячена розробленню науково-методичних засад і практичних рекомендацій щодо формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств є актуальною і своєчасною.

Актуальність та своєчасність виконаного дослідження посилюється також тим, що дисертацію виконано відповідно до плану: науково-дослідної роботи Західноукраїнського національного університету за темою «Фінансова розвідка в запобіганні та протидії злочинних доходів в умовах воєнного часу» (номер державної реєстрації 0124U000998), де автором обґрунтовано практичні рекомендації удосконалення стратегії управління економічною безпекою підприємницьких структур; науково-дослідної роботи Карпатського національного університету за темою «Трансформація світової економічної системи в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0118U1003971), де автором розроблено рекомендації щодо удосконалення організаційно-економічного оцінювання реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств.

Особистий внесок дисертанта в отриманих наукових результатах

Слід відзначити, що дисертаційна робота Вівчара В. П. є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати, які викладено в даній роботі отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використано лише ті ідеї та положення, які є результатом самостійного дослідження здобувача.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Вівчара В. П. ґрунтуються на використанні широкої інформаційної бази торговельних підприємств. Обсяг опрацьованої наукової літератури,

зібраний фактичний матеріал та власні напрацювання автора дозволили логічно викласти матеріал та зробити конкретні пропозиції.

Прикладний характер дослідження підсилюється низкою розроблених та впроваджених пропозицій на торговельних підприємствах.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження підтверджується детальним викладом змісту запропонованих методів, логікою використання ґрунтовного математичного апарату та ревалентним характером прикладних розрахунків.

Сформовані основні положення та висновки здобувача є достатньо обґрунтованими. У першу чергу це стосується елементів наукової новизни, належний рівень оцінки яких забезпечується: побудовою чіткої логічної структури роботи через чітку постановку і вирішення завдань дослідження; використання системного підходу до об'єкту, предмету дослідження та застосування достатньої кількості загальних і спеціальних методів наукових досліджень із врахуванням і глибоким розумінням сутності об'єкту дослідження, опрацюванням належної кількості спеціальної наукової літератури, зокрема, праць провідних вітчизняних та зарубіжних вчених щодо даної проблематики, публікацій у фахових виданнях, результатів тематичних, аналітичних досліджень вчених-економістів.

Таким чином зазначимо, що структура роботи логічна і завершена. Зміст дисертаційної роботи, який відповідає назві теми, засвідчує завершеність дослідження. Через усі розділи простежується послідовність вирішення проблематики формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств.

Ступінь наукової новизни результатів дисертаційного дослідження

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії та науковими працями Вівчара В. П. дозволяє визначити істотні положення, які характеризуються науковою новизною. Зокрема, автором дисертаційної роботи отримані такі наукові результати:

удосконалено:

– структурно-функціональний підхід до формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств, дія якого направлена на підвищення інноваційності та ефективності, що розширює методичний базис в оцінюванні безпекової стійкості суб'єктів торговельної діяльності (с. 41-45);

– методику оцінювання економічної безпеки торговельних підприємств, яка, на відміну від існуючих, базована на розрахунку інтегрального показника рівня безпеки, що забезпечує можливість суб'єктам торговельної діяльності комплексно підходити до підвищення рівня економічної безпеки (с. 106-124);

– формування алгоритму стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств, який, на відміну від існуючих, побудований на основі методу кластеризації, що дало змогу обґрунтувати напрямки підвищення безпекового рівня організаційних та економічних процесів в торговельній діяльності (с. 192-208);

набули подальшого розвитку:

– понятійний апарат через уточнення дефініцій: «економічна безпека торговельних підприємств» як стану, за якого економічна система перебуває на достатньому рівні безпеки, який забезпечує досягнення стратегічних цілей, що дає змогу утримувати високі темпи економічного розвитку із урахуванням зовнішніх і внутрішніх загроз; «стратегія забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств» як системи стратегічного управління, що охоплює комплексне діагностування

зовнішнього та внутрішнього середовищ, коригування цілей, завдань і основних напрямків формування стратегічних орієнтирів розвитку (с. 25-45);

– вектори оптимізації організаційно-економічного механізму стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств, які, на відміну від існуючих, враховують інституційно-управлінський, техніко-технологічний, ресурсно-базисний та структурно-функціональний компоненти, що дало змогу підвищити ефективність функціонування суб'єктів торговельної діяльності та ін. (с. 154-160).

Повнота опублікування основних положень дисертації

В науковій роботі використано значний обсяг статистичних матеріалів діяльності торговельних підприємств країни. Слід зазначити, що наукові положення, висновки та рекомендації, обґрунтовані автором, підтверджується глибоким аналізом наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених з проблематики формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств. Робота характеризується комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних засобів емпіричного та теоретичного пізнання, коректним застосуванням арсеналу методів, використанням системного комплексного підходу. Практичні пропозиції автора є обґрунтованими, та доцільними для застосування в діяльності торговельних підприємств.

Представлені в дисертації теоретичні й методичні результати відрізняються глибиною аналізу, коректністю формування пропозицій щодо практичного використання, науковою новизною.

Висновки, методичні підходи, а також відповідні елементи наукової новизни з достатньою аргументованістю знайшли відображення в публікаціях автора. Основні положення дисертації були апробовані на вітчизняних та міжнародних конференціях. Кількість, обсяг і якість

друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів і рекомендацій про їх використання

Теоретична цінність наукових результатів полягає в розробці нових та удосконаленні існуючих теоретико-методичних та науково-практичних засад формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств, які відповідають сучасним вимогам щодо протидії новітнім викликам.

Практичне значення отриманих результатів полягає в широких можливостях використання запропонованих у дисертації науково обґрунтованих положень, які доведені до рівня конкретних рекомендацій і можуть бути використані в процесі формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств.

Результати дослідження впроваджено у практику діяльності ТОВ «ВЕСМАК» (довідка № 133 від 05.11.2025 р.), ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» (довідка № 108 від 11.11.2025 р.), ТОВ «ТЕКО-ТРЕЙД» (довідка № 47 від 07.11.2025 р.), ТОВ «КОЛЯР» (довідка № 173 від 12.11.2025 р.).

Теоретичні положення та практичні рекомендації використовуються у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету при викладанні дисципліни «Безпека бізнесу» та «Фінансово-економічна безпека» (довідка № 126-27/2724 від 24.11.2025 р.).

Практичне впровадження авторських пропозицій сприятиме удосконаленню формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельних підприємств.

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення

Дисертаційна робота Віктора Павловича складається із вступу, трьох розділів, висновку та списку літератури. Основний текст

дисертаційної роботи становить 222 сторінки. Слід відзначити, що спостерігається чітко сформований та структурно-логічно побудований виклад матеріалу. Зокрема: дослідження теоретичного базису та комплексного оцінювання економічної безпеки торговельних підприємств та як наслідок рекомендаційні засади щодо удосконалення формування стратегії забезпечення відповідного безпекового рівня даної наукової проблематики. Відповідно, у дисертації подано 18 таблиць та 50 рисунків. Список літератури дисертаційної роботи охоплює 212 найменування праць вітчизняних і зарубіжних вчених. Дана робота представлена на українській мові, а також відповідає всім вимогам щодо оформлення всіх структурних елементів та ступеню академічної доброчесності.

За результатами ознайомлення з положеннями дисертаційної роботи є підстави стверджувати про відсутність ознак плагіату, про що свідчить довідка Західноукраїнського національного університету про результати перевірки на академічний плагіат рукопису дисертації, в якій зазначено, що за результатами перевірки на плагіат (програмний засіб перевірки Strike Plagiarism) встановлено високу унікальність тексту, а правомірність запозичень визнано обґрунтованою (загальноприйняті терміни та цитування інших авторів з посиланням на них).

Відповідність дисертації паспорту спеціальності, за якою вона подається до захисту

Дисертаційна робота Вівчара В. П. за своїм фаховим спрямуванням відповідає переліку напрямів дослідження спеціальності 051 «Економіка», повною мірою відповідає паспорту обраної спеціальності та профілю ради для захисту дисертації.

Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, її наукову новизну,

теоретичну та практичну цінність загалом, поряд із зазначеними вище вагомими результатами слід наголосити, що в роботі мають місце окремі положення, які є дискусійними та потребують обговорення.

1. У дисертаційній роботі табл. 2.8 представлено оцінювання загроз торговельного підприємства (с. 124). Вважаємо, дослідження отримало б більшої практичної цінності через апробацію даного підходу на прикладі декількох суб'єктів торговельної діяльності.

2. На с. 126 побудовано дисертантом модель формування стратегії забезпечення економічної безпеки торговельного підприємства, що інтегрує аналітичні, оціночні, модельні та організаційні інструменти у єдину систему. При цьому доцільно було б продемонструвати особливості впливу інноваційних технологій на функціонування підприємств торгівлі в сучасних умовах та їх можливості і загрози в контексті забезпечення економічної безпеки.

3. Варто надати додаткове пояснення загальної позитивної динаміки розвитку торговельних підприємств з урахуванням їх функціонування в умовах воєнного стану.

4. Поза увагою автора залишились питання щодо необхідності зміцнення інформаційної безпеки торговельних підприємств, що є ваговою складовою формування ефективної стратегії в контексті забезпечення безпекової компоненти.

Висловлені дискусійні положення і зауваження не знижують позитивної оцінки наукового рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Вівчара Віктора Павловича.

Загальний висновок

Дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор Вівчар Віктор Павлович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії.

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри безпеки
та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного
університету МОН України

Андрій КОЛЕСНИКОВ

Підпис *А. Колесніков*

Завіряю:
НАЧАЛЬНИК
ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ *А. Семик*